

בוררות בעולם העסקי

עו"ד גדעון פישר

עורך: ד"ר אליהו וינוגרד

(שופט ונשיא בדימוס של בית-המשפט המחוזי בתל-אביב)

בוררות בעולם העסקי

עו"ד גדעון פישר, עורך: ד"ר אליהו וינוגרד

עו"ד גדעון פישר הינו מוסמך למשפטים בהצטיינות מאוניברסיטת קיימברידג', עוסק רבות בליטיגציה מסחרית מורכבת ובייצוג ובניהול בוררות בינלאומיות, הן בין גופים עסקיים והן בינם לבין ישויות מדינתיות. כיהן כחבר וכשופט מטעם ישראל בהנהלת בית-הדין לבוררות בינלאומית של לשכת הסחר הבינלאומית בפריז (ICC) וכיו"ר ועדת הבוררות הבינלאומית, ICC ישראל, והינו יו"ר הפורום ליחסים בינלאומיים של לשכת עורכי-הדין בישראל, ונשיא אגודת בוגרי קיימברידג' בישראל.

הספר "בוררות בעולם העסקי" נכתב במיוחד עבור המגזר העסקי בישראל, ונועד להעניק, גם למי שאינו בעל הכשרה משפטית, את הכלים ואת המידע המעודכן והמדויק ביותר להבנת עולם הבוררות, מתוך תפישה והבנה שהבוררות בישראל, כמו גם בעולם, הינה מגמה ההולכת וצוברת תאוצה רבה.

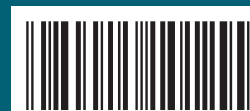
להבדיל מספרות אחרת בנושא, מתמקד הספר "בוררות בעולם העסקי" לא רק בתהליך אלא גם בסקירה מעשית של הליכי הבוררות בישראל ושל הליכי הבוררות הבינלאומית, ומעשיר את הקורא בתכנים חיוניים לנסיבות של היעדר הסכמות בעולם העסקים.

הספר מנחה את הנקלע להליך הבוררות באפשרויות העומדות לפניו, כגון:

- מהם ההבדלים בין בורות לבין הליכים בבית-המשפט?
- איך לבחור בורר ומהו המועד הנכון לפנות לבורר?
- מהם הליכי הבוררות ואיך לנצל אותם לטובתך?
- מה תהיה עלות הבוררות?
- מיהו בורר חירום?
- כל מה שצריך לדעת על בוררות בינלאומיות.

עולם המשפט הינו דינמי ועלינו לבחון התפתחויות מעבר לים, שעשויות להיות רלוונטיות ביעול ההתנהגויות עבור הצדדים לבוררות.

מחיר מומלץ: 269 ש"ח

0 8001510129 9
דאנאקוד 800-1510129

בוררות בעולם העסקי

עו"ד גדעון פישר
עורך: ד"ר אליהו וינוגרד
(שופט ונשיא בית-המשפט המחוזי בתל-אביב)

Arbitration in the Business World

by

Adv. Gideon Fisher

editor: Dr. Eliyahu Winograd,

Judge (ret) & Past President of The District Court of Tel Aviv

סייעו בנושא הבוררות בישראל – עו"ד בנג'י לבנטל ועו"ד ענבל אהרון
סייעו בנושא הבוררות בחו"ל – עו"ד דפנה פישר ועו"ד בנג'י לבנטל
עריכה: ד"ר אליהו וינוגרד, עו"ד; משרד גדעון פישר ושות'

כל הזכויות שמורות למשרד עורכי־הדין גדעון פישר ושות'
נדפס בישראל תשע"ו – 2015

אין בספר זה ו/או באמור בו משום מתן חוות־דעת משפטית
ו/או משום ייעוץ משפטי. הדברים נכונים למועד כתיבתם ונכונותם
עשויה להשתנות מעת לעת.
יש לקבל ייעוץ משפטי לפני כל פעולה ו/או טיפול.

הקדמה

ספר זה נכתב במיוחד עבור המגזר העסקי בישראל, ונועד להעניק, גם למי שאינו בעל הכשרה משפטית, את הכלים ואת המידע המעודכן והמדויק ביותר להבנת עולם הבוררות, מתוך תפישה והבנה שהבוררות בישראל, כמו גם בעולם, הינה מגמה ההולכת וצוברת תאוצה.

להבדיל מספרות אחרת בנושא, מתמקד הספר "בוררות בעולם העסקי" לא רק בתהליך הבוררות ובשלביו הזהים בכל מקום, אלא גם בסקירה מעשית של הליכי הבוררות בישראל ושל הליכי הבוררות הבינלאומית. כך הספר מעשיר את הקורא בתכנים חיוניים לנסיבות של היעדר הסכמות בעולם העסקים, מצב המופנה פעמים רבות להליך בוררות.

הספר מנחה את הנקלע להליך הבוררות באפשרויות העומדות לפניו, כגון:

- מהם ההבדלים בין בוררות לבין הליכים בבית־משפט?
- מהו המועד הנכון לפנות לבורר?
- מה חשוב לבדוק לפני הליך הבוררות ובמהלכו?
- מיהו בורר חירום?

עולם המשפט הינו דינמי, ושומה עלינו לבחון התפתחויות מעבר לים שעשויות להיות רלוונטיות בייעול ההתנהגות של הצדדים לבוררות. לפיכך אני מרצה בימים אלה בפני מאות בוררים, ומציע במסגרת ההרצאות שיפורים למסד ההסכמות לבוררות, כגון בקשה מהמועמד לבורר לפרט בכתב את בדיקתו בדבר קשר אפשרי ושלילת ניגוד עניינים, במישרין או בעקיפין, עם אחד הצדדים, עם באי כוחם, עם משרדיהם ועם תאגידיהם הקשורים לצדדים בדרך כלשהי.

לכבוד הוא לי להביע את הוקרתי לשותפיי להפקת הספר, עורכי־הדין ד"ר אליהו וינוגרד (שופט בדימוס), דפנה פישר, בנג'י לבנטל, ענבל אהרון ומנחם קליין.

עו"ד גדעון פישר

לכל שאלה - תשובה

הספר "בוררות בעולם העסקי" נועד לתת לך, הקורא, תשובות לשאלות העשויות להעסיקך בנושא בוררות.

מהי בוררות?

הבוררות היא דרך חלופית להכרעה בסכסוך שבין אדם לחברו, שלא באמצעות בית־משפט. המיוחד בבוררות הוא שמרבית ההסדרים שבה נקבעים מראש, בהסכמה בין בעלי הדין המסוכסכים, לפי ראות עיניהם, החל מקביעת זהות הבורר וסמכויותיו, דרך הגדרת הסכסוך שיינתן להכרעתו, קביעת הדין המהותי, סדרי הדין ודיני הראיות שעל פיהם תתנהל הבוררות, ועד לקביעת מועד מתן פסק הבוררות. הסכמות אלו שהושגו בין בעלי הדין מחייבות אותם ומחייבות גם את הבורר.

ממתי קיים מוסד הבוררות?

ימי הבוררות הם כימי האנושות.

בכל חברה אנושית היו מאז ומתמיד סכסוכים בחיי החברה והמסחר, בשל המגורים יחדיו, בשל יחסי האנוש וכדומה. כשהתגלע סכסוך, הצדדים המסוכסכים היו נוהגים לפנות לאחד מזקני השבט שיפתור אותו. הליך זה היה בעצם בוררות.

אנו קוראים בתורה על סכסוכים בין איש לרעהו כבר בימי אברהם אבינו. בצאת ישראל ממצרים היה משה הבורר היחיד בכל הסכסוכים האישיים של בני ישראל, עד שבא יתרו חותנו ואירגן לו את מוסדות הבוררות באמצעות "אנשי חיל", יראי

אלוהים, אנשי אמת ושונאי בצע" (שמות, י"ח 21).

בכל קהילות ישראל בגולה היו בתי־דין של הקהילה, בנוסף לבתי־המשפט של המדינה, שהדיונים בהם היו בעצם בוררויות, כיוון שהם היו מבוססים על הסכמת בעלי הדין למסור את הסכסוך ביניהם להחלטת הדיונים – הבוררים.

גם בימינו ובמדינתנו, בתי־הדין הרבניים דנים, בנוסף לסמכויותיהם מכוח הדין, גם בסכסוכים אזרחיים רגילים בין אדם לחברו, וזאת מכוח הסכמת בעלי הדין, ודיונים אלה הם למעשה בוררויות.

בארץ־ישראל המנדטורית הונהגה שיטת הבוררות על פי דין באמצע שנות העשרים של המאה ה-20 על פי פקודת הבוררות.¹ פקודה זו נועדה לאפשר פתרון מהיר של סכסוכים על ידי אנשי מקצוע, שהועדפו על פני אנשי המשפט, מתוך אמונה כי אלו ייטיבו להבין את הליכות המסחר והמקצועות האחרים ואת המאפיינים המיוחדים להם, לפי מהות הסכסוך, וכך ייטיבו לפתור אותו.

הינכם מוזמנים, אפוא, לעיין בספר ולקבל ממנו את התשובה לכל אחת מהשאלות שרציתם לשאול.

ברוכים הבאים!

ד"ר אליהו וינגרד

עורך הספר

נשיא לשעבר של בית־המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו

יועץ במשרד גדעון פישר ושות' ובורר

---

1 פקודת הבוררות בוטלה בחוק הבוררות, תשכ"ח-1968.

דברי פתיחה

חזאת: מאיר שמגר

ההתדיינות המשפטית בין שני צדדים או יותר פסקה להיות בלעדית ושגריתית כאמצעי הכרעה בסכסוכים שבין צדדים. קמו ועלו דרכים חלופיות נוספות להכרעה, התרחבו סוגי הברירות בקשר לאופי ההתדיינות, ועלתה והתאפשרה ההכרעה על ידי גורם שאיננו מוסד משפטי, היינו הבוררות, הפישור, הגישור וכיוצא באלה.

מובן שכל דרך לנקיטת צעדים יש בה מעלות ומגרעות משלה, אולם הבחירה בין החלופות הפכה לרב־גונית, וכל צד הבוחר באחת מהן – מן הראוי שיידע ליישם את הדרך החלופית הננקטת על פי בחירתו, כדי להיות ער לאופן ההכרעה בסכסוך הנתון במחלוקת. ראוי למשל כי צדדים למחלוקת יהיו ערים לדרך יישוב הסכסוך שביניהם.

יש להניח למשל, כי דרך הבוררות דורשת באופן יחסי זמן קצר יותר ממשך ההתדיינות המשפטית. הוא הדין לעניין בחירת מקום הדין ומועדיו ולתכונותיו של מי שנבחר לשמש כבורר בסכסוך, היינו זהותו של הבורר.

דרך זו גם מתאפיינת במיעוט שלבי הדיונים הקיימים, ולכך בדרך כלל גם משמעות לשיעור ההוצאה הכספית.

הכרעה בדרך הבוררות יש בה גם פשטות רבה יותר ביישום ההכרעות שבמחלוקת, במידת המידע מראש על תוצאות

הלוואי של דרך הבוררות, וביכולתו של צד הנוטל בה חלק להעיר את הערותיו במהלך הדיון בהתייחסו להצעות לפתרון.

לעומת זאת, הכרעה בסכסוך עסקי גוזלת, מעצם מהותה, זמן רב יותר מן הדיון המשפטי, דבר שהוא רלוונטי לשיעור הזמן הדרוש, לפי טבע הדברים, למימוש הפתרון המוצע.

אך מובן שלא התכוונתי לפרט כאן את כל תכונות הלוואי המאפיינות את הבוררות, אולם די בדוגמאות שהובאו לעיל כדי לאפיין אחדים מן השיקולים המרכזיים אשר צריכים להוות שיקולים מקדמיים.

כך לא הזכרתי לעיל את האפשרות לערער על ההכרעה, שהתווספה לאחרונה להוראות חוק הבוררות, אך לא אטעה אם אהיה סבור שנושא זה הוא כמובן מרכזי, בין השיקולים אותם יש להביא בחשבון.

על כן מונחת לפנינו משנתם הסדורה של עורכי הספר, ד"ר אליהו וינוגרד ועו"ד גדעון פישר, המביאה בחוכמה ובפשטות את תיאור ההליכים והשיקולים המתייחסים להליך הבוררות.

בברכה,

מאיר שמגר

נשיא (בדימוס) של בית־המשפט העליון

מדריך שימושי

חאת: עו"ד אוריאל לין

לכבוד הוא לי להעלות כמה הערות ודברי הקדמה לספר חשוב זה, העוסק במוסד הבוררות וביני הבוררות.

היום כולנו מבינים היטב כי מוסד הבוררות בישראל הוא חלק בלתי נפרד מהאמצעים העומדים לרשותנו ליישוב סכסוכים בתחומים רבים במגזר העסקי.

מערכת בתי המשפט עמוסה עד מאוד, ובהרבה מקרים החלטות ופסיקות של בתי המשפט מתקבלות באיחור, ולפעמים אף באיחור רב. אין כאן ביקורת על השופטים, שכן על פי מדדים בינלאומיים תפוקת השופטים בישראל גבוהה מאוד.

אכן אפשר לייעל את מערכת בתי המשפט דרך שינויים בפרוצדורה הפלילית והאזרחית וכן בשינויים ביני הראיות, וגם בעיצוב נוהלי עבודה חדשים. אולם אלה הן מטרות לעתיד. כיום לא תוכל מדינת ישראל להתמודד עם מסת הסכסוכים העסקיים ללא תרומתו הברוכה של מוסד הבוררות.

ולמרות זאת, מוסד הבוררות – מאפייניו, תחומיו, דרכי עבודתו, דרך ניהול הדיון ואף חלקים חשובים בדין החל עליו – אינם נהירים דיים לחלק מציבור עורכי הדין, ובמיוחד לצדדים לסכסוך עצמם, וכאן תרומתו הייחודית של ספר זה.

בנוסף להיותו אחד הספרים המתומצתים והבהירים העוסקים

במוסד הבוררות, ספר זה סוקר את המערכת החוקית, את היתרונות, את הצורך בהסכם בוררות מוקדם, את תחומי פעילותו של מוסד הבוררות, את ההליכים עצמם ועוד תחומים רלוונטיים. יתרונו המיוחד הוא בכך שהספר ערוך בצורה יעילה וידידותית: הניסוח הוא בהיר ומובן, לא בדרך של למדנות משפטית, ואין הוא מחייב רקע של לימוד תורת המשפט כדי להבין טוב יותר את מוסד הבוררות, את תכליתו ואת תכניו.

הספר גם מאפשר לקבל תשובות מהירות לשאלות ספציפיות העולות במהלך ניהול הבוררות, והייתי אף אומר שהוא יכול להיות מדריך שימושי לאנשי משפט ולאנשי עסקים, שכן הוא מפרש ומבדיל בבהירות מהן השאלות ומהם השיקולים הרלוונטיים להחלטה האם למסור את הסכסוך להכרעת מוסד הבוררות.

סבורני שציבור עורכי־הדין ואנשי העסקים בישראל חייבים תודה למשרד עורכי־הדין גדעון פישר ושות' על היוזמה להפקתו של ספר זה.

בברכת הצלחה,

עו"ד אוריאל לין

נשיא איגוד לשכות המסחר